

ROMÂNIA

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI

Dosar nr. 589E/2018

București, 2018

Domnului VALER DORNEANU

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

Urmare a solicitării dumneavoastră nr. 3054/23.04.2018, întemeiată pe dispozițiile art. 30 alin (1) și (2) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, în cadrul termenului stabilit, formulez prezentul

PUNCT DE VEDERE

referitor la cererea de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională între ministrul justiției pe de o parte și Președintele României, pe de o parte, în principal și între Guvernul României, și Președintele României, în subsidiar

La data de 23.04.2018 prim-ministrul, doamna Vasilica Viorica Dăncilă, a sesizat Curtea Constituțională cu o cerere de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională între Ministrul Justiției, pe de o parte, și Președintele României, pe de altă parte, în principal, și între Guvernul României și Președintele României, în subsidiar, conflict determinat de refuzul Președintelui României, domnul Klaus Werner Johannis, de a da curs propunerii de revocare din funcție a procurorului șef al Direcției Naționale Anticorupție, doamna Laura Codruța Kovesi, propunere formulată de Ministrul Justiției, domnul Tudorel Toader.

Prin această cerere, s-a solicitat Curții Constituționale pronunțarea unei decizii prin care instanța de contencios constituțional:

” 1. să constate existența unui conflict juridic de natură constituțională între Ministrul Justiției, respectiv, Guvernul României, pe de o parte, și Președintele României, pe de altă parte;

2. să constate faptul că respectivul conflict a fost generat de refuzul Președintelui de a da curs solicitării Ministrului Justiției de revocare din funcție a procurorului șef al Direcției Naționale Anticorupție;

3. să soluționeze conflictul juridic de natură constituțională, statuând conduita de urmat, în sensul că Președintele României are obligația să emită decretul de revocare din funcție a procurorului șef DNA, doamna Laura Codruța Kovesi .”

A. Cu privire la admisibilitatea conflictului juridic de natură constituțională

În vederea soluționării acestei cereri este necesar să se determine de către Curtea Constituțională dacă sunt îndeplinite condițiile de admisibilitate impuse de Constituție și de jurisprudența constituțională cu privire la existența unui conflict juridic de natură constituțională între autoritățile publice constituționale.

În cauză nu sunt întrunite elementele necesare pentru existența unui conflict juridic de natură constituțională, așa cum au fost stabilite prin Decizia Curții Constituționale nr. 53 din 28 ianuarie 2005. Astfel, „Conflictul juridic de natură constituțională între autorități publice presupune acte sau acțiuni concrete prin care o autoritate sau mai multe își arogă puteri, atribuții sau competențe, care, potrivit Constituției, aparțin altor autorități publice, ori omisiunea unor autorități publice, constând în declinarea competenței sau în refuzul de a îndeplini anumite acte care intră în obligațiile lor” și poate privi conținutul ori întinderea atribuțiilor lor decurgând din Constituție, ceea ce înseamnă că acestea sunt conflicte de competență, pozitive sau negative și care pot crea blocaje instituționale.

De asemenea, cu referire la competența materială de a soluționa conflictele juridice de natură constituțională dintre autoritățile publice, Curtea Constituțională, prin Decizia nr. 148 din 16 aprilie 2003 privind constituționalitatea propunerii legislative de revizuire a Constituției României, a reținut următoarele: “Este vorba

de conflictele de autoritate (sau litigiile organice). Într-un atare caz Curtea Constituțională soluționează sau aplanează litigii constituționale între autorități. Aceste litigii pot privi conflicte între două sau mai multe autorități constituționale cu privire la conținutul ori întinderea atribuțiilor lor, decurgând din Constituție. Aceasta este o măsură necesară, urmărind înlăturarea unor posibile blocaje instituționale. Pentru a se evita antrenarea Curții în soluționarea unor conflicte politice este necesar să se prevadă că este vorba doar de blocaje instituționale, respectiv de conflictele pozitive sau negative de competență.”

Totodată, în Decizia nr. 108/2014 Curtea Constituțională a stabilit că:
„V. În ceea ce privește noțiunea de conflict juridic de natură constituțională dintre autorități publice

Fără a-i defini conținutul, atât Constituția, cât și Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale utilizează sintagma de ”conflict juridic de natură constituțională”. Prin urmare, pentru stabilirea trăsăturilor conținutului conflictului juridic de natură constituțională, principialul reper l-a constituit jurisprudența Curții Constituționale și doctrina în materie.

Astfel, aceste conflicte au următoarele trăsături:

- sunt conflicte juridice;
- sunt conflicte juridice de natură constituțională;
- creează blocaje instituționale;
- vizează nu numai conflictele de competență (pozitive sau negative) născute între autoritățile publice, ci și orice situații conflictuale a căror naștere rezidă în mod direct din textul Constituției;

- se referă numai la anumite autorități care pot apărea ca subiecte ale acestuia.

Toate aceste trăsături au caracter cumulativ și nicidecum alternativ, neîndeplinirea vreuneia dintre ele fiind, ab initio, o cauză de respingere a sesizării.

1. Doctrina în materie, a relevat că un conflict juridic de natură constituțională „privește «competențele» sau «atribuțiile» autorităților publice; aceste «competențe» sau «atribuții» pentru a fi de «natură constituțională» trebuie să derive din Legea fundamentală, nu exclusiv dintr-un act normativ subsecvent Constituției” (a se vedea, în acest sens I. Deleanu, *Instituții și proceduri constituționale*, Ed. C.H. Beck, București, 2006, p. 867).

Totodată, „art. 146 lit. e) din Constituție nu privește orice conflict, probabil și posibil, între autoritățile publice, ci numai conflictul juridic, deci nu și pe cel politic, și bineînțeles numai conflictul care să privească competențe

constituționale” (a se vedea, în acest sens, I. Muraru, E.S. Tănăsescu, *Constituția României, Comentariu pe articole*, Ed. C. H. Beck, București, 2008, p. 1.405).

2. Aceste opinii exprimate în doctrină se reflectă și în jurisprudența în materie a instanței de contencios constituțional. Astfel, Curtea a stabilit că un conflict juridic de natură constituțională presupune acte sau acțiuni concrete prin care o autoritate ori mai multe își arogă puteri, atribuții sau competențe care, potrivit Constituției, aparțin altor autorități publice, ori omisiunea unor autorități publice, constând în declinarea competenței ori în refuzul de a îndeplini anumite acte care intră în obligațiile lor (Decizia nr. 53 din 28 ianuarie 2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 144 din 17 februarie 2005). Totodată, prin Decizia nr. 97 din 7 februarie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 169 din 5 martie 2008, Curtea a reținut: „Conflictul juridic de natură constituțională există între două sau mai multe autorități și poate privi conținutul ori întinderea atribuțiilor lor decurgând din Constituție, ceea ce înseamnă că acestea sunt conflicte de competență, pozitive sau negative, și care pot crea blocaje instituționale”. Mai mult, prin Decizia nr. 270 din 10 martie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 290 din 15 aprilie 2008, Curtea a statuat că textul art. 146 lit. e) din Constituție „stabilește competența Curții de a soluționa în fond orice conflict juridic de natură constituțională ivit între autoritățile publice, iar nu numai conflictele de competență născute între acestea”. Prin urmare, potrivit jurisprudenței Curții, conflictele juridice de natură constituțională nu se limitează numai la conflictele de competență, pozitive sau negative, care ar putea crea blocaje instituționale, ci vizează orice situații juridice conflictuale a căror naștere rezidă în mod direct în textul Constituției. (...)

Altfel spus, neîndeplinirea unor obligații de sorginte legală nu generează automat un conflict juridic de natură constituțională, întrucât eventuala ignorare a unei astfel de competențe a unei instituții sau autorități publice, fie ea nominalizată în chiar titlul III al Constituției României, nu reprezintă eo ipso o problemă de constituționalitate, ci una de legalitate, pentru că raportul acestora poate fi cenzurat în fața instanțelor de judecată. În acest sens s-a pronunțat Curtea Constituțională și prin Decizia nr. 901 din 17 iunie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 503 din 21 iulie 2009.

Prin urmare, Curtea Constituțională nu poate da dezlegare unor probleme litigioase care intră în competența altor autorități și instituții publice, motiv pentru care modul de interpretare și aplicare al dispozițiilor legale incidente intră

în sfera de înfăptuire a actului de justiție cu condiția ca instanțele judecătorești să fie sesizate prin acțiuni specifice.

Așa fiind, intervenția Curții devine legitimă ori de câte ori autoritățile și instituțiile publice menționate în titlul III din Constituție ignoră sau își asumă competențe constituționale de natură a crea blocaje ce nu pot fi înlăturate în alt mod. Aceasta este esența unui conflict juridic de natură constituțională.”

Față de aceste trăsături ale conflictului juridic de natură constituțională, și față de cerința ca acestea să fie îndeplinite în mod cumulativ, solicit respingerea conflictului juridic de natură constituțională ca inadmisibil.

Astfel, aspectele invocate în prezenta cerere adresată Curții Constituționale și calificate de autorul sesizării drept conflict juridic de natură constituțională, nu se circumscriu cerințelor referitoare la:

1. autoritățile constituționale ce pot fi subiecte ale acestuia, în ceea ce îl privește pe ministrul justiției;
2. nu vizează un conflict de competență (pozitiv sau negativ) născut între autoritățile publice constituționale, sau o situație conflictuală a cărei naștere rezidă în mod direct din textul Constituției;
3. nu există un blocaj instituțional;
4. conduita imputată nu reprezintă o problemă de constituționalitate, prin ea însăși, ci una de legalitate, ce intră în sfera de competență a instanțelor de judecată.

1. În ceea ce privește autoritățile constituționale ce pot apărea ca subiecte ale unui conflict juridic de natură constituțională

Astfel, Curtea Constituțională a fost sesizată cu o „cerere de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională între Ministrul Justiției, pe de o parte, și Președintele României, pe de altă parte, în principal, și între Guvernul României și Președintele României, în subsidiar”.

a) Cu privire la cererea principală de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională între Ministrul Justiției, pe de o parte, și Președintele României, pe de altă parte

Analizând jurisprudența Curții Constituționale rezultă, în primul rând, că nu orice autoritate publică poate fi subiect al unui conflict juridic de natură

constituțională. În al doilea rând, pentru a fi subiect al unui conflict juridic de natură constituțională, autoritățile publice trebuie să îndeplinească cel puțin următoarele exigențe: să fie autorități de natură constituțională, adică să participe nemijlocit la realizarea puterii de stat; să fie nominalizate expres în Titlul III al Constituției, cu precizarea atribuțiilor ce le revin în realizarea puterii de stat.

În acest sens, prin Decizia nr. 838/2009, de altfel invocată de autorul sesizării, Curtea Constituțională a stabilit care sunt autoritățile publice care ar putea fi implicate într-un conflict juridic de natură constituțională, și anume: Parlamentul, alcătuit din Camera Deputaților și Senat, Președintele României, ca autoritate publică unipersonală, Guvernul, organele administrației publice centrale și ale administrației publice locale, precum și organele autorității judecătorești.

Or, simpla nominalizare în Constituție a ministrului justiției în cadrul unei prevederi ce vizează organizarea internă a autorității judecătorești, respectiv Ministerul Public, nu îndreptățește la concluzia că acesta este o autoritate publică de natură constituțională ce participă nemijlocit la realizarea puterii de stat. Constatarea autorului sesizării este corectă, în sensul că structura administrației publice centrale, cuprinsă în art. 116 din Constituție, se referă la ministere și la alte organe de specialitate, organizate în subordinea Guvernului ori a ministerelor sau ca autorități administrative autonome. Însă, în ceea ce îl privește pe ministrul justiției, parte în cererea principală, subliniem că acesta, ca de altfel oricare dintre membrii Guvernului, ocupă o funcție de demnitate publică în cadrul unei autorități publice și, în consecință, nu poate fi asimilat cu autoritatea publică în sensul art. 146 lit. e) raportat la Titlul III din Constituție, precum și în cel al art. 2 alin. (1) lit. b) din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004, coroborată cu art. 46 din Legea nr. 90/2001 *privind organizarea și funcționarea Guvernului României și a ministerelor*, potrivit căruia miniștrii au calitatea de conducători ai ministerelor și reprezintă ministerele în raporturile cu celelalte autorități publice, cu persoanele juridice și fizice din țară și din străinătate, precum și în justiție.

Ministrul justiției, în calitate de conducător al Ministerului Justiției, este unul din membrii Guvernului, organ investit de Parlament și care își exercită atribuțiile colegial și răspunde solidar. Guvernul și nu ministrul justiției este de fapt autoritatea publică ce exercită nemijlocit puterea de stat și care poate fi parte într-un conflict juridic de natură constituțională.

Pentru aceste motive, solicit respingerea conflictului juridic de natură constituțională principal ca inadmisibil, în raport de calitatea unei dintre părți.

b) cu privire la cererea subsidiară de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională între Guvernul României și Președintele României

Spre deosebire de ministrul justiției, care nu poate avea calitatea de parte într-un conflict juridic de natură constituțională, Guvernul României este o autoritate publică în sensul art. 146 lit. e) raportat la Titlul III din Constituție.

2. Aspectele invocate nu vizează un conflict de competență (pozitiv sau negativ) născut între autoritățile publice constituționale, sau o situație conflictuală a cărei naștere rezidă în mod direct din textul Constituției

a) cu privire la cererea principală de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională între Ministrul Justiției, pe de o parte, și Președintele României, pe de altă parte

Întreaga procedură referitoare la revocarea procurorilor din funcțiile de conducere din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Direcției Naționale Anticorupție, precum și din cadrul Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism este stabilită în art. 54 alin. (4) din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor. Astfel: „*Revocarea procurorilor din funcțiile de conducere prevăzute la alin. (1) se face de către Președintele României, la propunerea ministrului justiției care se poate sesiza din oficiu, la cererea adunării generale sau, după caz, a procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție ori a procurorului general al Parchetului Național Anticorupție, cu avizul Consiliului Superior al Magistraturii, pentru motivele prevăzute la art. 51 alin. (2) care se aplică în mod corespunzător.*”

Prin urmare, în ceea ce privește refuzul Președintelui României de a da curs propunerii de revocare din funcție a procurorului șef al Direcției Naționale Anticorupție, doamna Laura Codruța Kovesi, acesta nu poate fi calificat din punct de vedere juridic drept o exercitare a unei competențe ce rezidă în mod direct din textul Constituției. De altfel, nici în ceea ce îl privește pe ministrul justiției nu se poate justifica o competență ce rezidă în mod direct în textul Constituției, propunerea sa fiind întemeiată pe aceleași dispoziții de rang legal, iar nu de rang constituțional.

Așadar - în această materie a revocării procurorilor din funcțiile de conducere din cadrul parchetelor mai sus indicate - nici pentru Președintele României și nici pentru ministrul justiției nu există vreo atribuție constituțională expresă care să permită calificarea situației expuse ca reprezentând un conflict juridic de natură constituțională, motiv pentru care se impune respingerea acestuia ca inadmisibil.

b) cu privire la cererea subsidiară de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională între Guvernul României și Președintele României

Guvernul României - în materia revocării procurorilor din funcțiile de conducere din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Direcției Naționale Anticorupție, precum și din cadrul Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism - nu are atribuții, nici de rang constituțional, nici de rang legal.

În lipsa unei atribuții a Guvernului României în ceea ce privește cariera magistraților, Curtea Constituțională nu are ce să analizeze, nici sub aspectul conținutului, nici sub cel al întinderii unei atribuții care nu există și nici nu poate constata că Președintele României și-a arogat competențe care potrivit Constituției ar aparține Guvernului.

3. Conduita imputată nu reprezintă o problemă de constituționalitate prin ea însăși, ci una de legalitate, ce intră în sfera de competență a instanțelor de judecată

În opinia autorului sesizării: „cererea formulată privește întinderea competenței/atribuțiilor constituționale ale Președintelui României, pe de o parte, și ale Ministrului Justiției, pe de altă parte, în legătură cu procedura de revocare a procurorului șef al Direcției Naționale Anticorupție, procedură care trebuie interpretată în lumina principiilor constituționale care consacră statul de drept și cooperarea loială între autorități, în lipsa unor norme exprese ale legii fundamentale sau organice, dar cu aplicarea principiilor și normelor constituționale care consacră rolul și atribuțiile Ministrului Justiției și, respectiv, Președintelui României, Curtea este chemată să decidă în privința refuzului Președintelui României ”de a da curs propunerii de revocare din funcția de procuror șef al Direcției Naționale Anticorupție a doamnei Laura Codruța Kovesi, și să traseze conduita de urmat.”

Din modul în care este indicat obiectul conflictului juridic de natură constituțională, rezultă că, nu se solicită Curții Constituționale să pronunțe o decizie cu privire la conținutul și întinderea unor atribuții de rang constituțional ale unor autorități publice, ci se solicită Curții Constituționale să pronunțe o decizie interpretativă asupra unor dispoziții legale în vigoare, respectiv a celor cuprinse în art. 54 alin. (4) din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor. Din această perspectivă, solicitarea excede procedurii prevăzute la art. 146 lit. e) din Constituție.

Tot în opinia autorului conflictului, cu ocazia interpretării, Curtea Constituțională ar trebui să recurgă la principiile constituționale care consacră statul de drept și cooperarea loială între autorități. Or, în egală măsură, incident în speță este și principiul legalității, care reprezintă un fundament al statului de drept, iar din perspectiva acestui principiu, atribuția Președintelui României este în mod expres înscrisă în art. 54 alin. (4) și limitată la motivele prevăzute în art. 51 alin. (2)-(6) din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, în timp ce principiul cooperării loiale presupune, așa cum a stabilit Curtea Constituțională, doar soluții în acord cu ordinea normativă constituțională și legală, întrucât temeiul acestor soluții poate fi *extra lege*, dar nicidecum *contra legem* (pct. 110 din Decizia nr. 611/2017).

De aceea, în contextul unui cadru legal preexistent, bine conturat, atât Curtea Constituțională cu ocazia interpretării, cât și Președintele României, dar și ministrul justiției și Consiliul Superior al Magistraturii în aplicarea acestei proceduri, nu pot adopta soluții care să contravină normelor legale, doar sub pretextul evitării unui conflict juridic de natură constituțională, o asemenea conduită neputând fi calificată drept circumscrisă principiului colaborării loiale și al respectului reciproc. De altfel, dezlegarea dată de Curtea Constituțională prin Decizia nr. 270/2008 (invocată chiar de autorul sesizării) vizează interpretarea și aplicarea unei dispoziții constituționale (în speță fiind vorba despre dispozițiile art. 109 alin. 2 teza întâi din Constituție), nicidecum legale.

Dintr-o altă perspectivă, în cadrul procedurii revocării, actul în care se materializează decizia Președintelui României reprezintă un act administrativ, supus controlului instanțelor de judecată de contencios administrativ.

Atât art. 52 din Constituție, cât și Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004 recunosc persoanei vătămate într-un drept al său ori într-un interes legitim, de către o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, dreptul de a se adresa instanței de

contencios administrativ competente, pentru anularea actului, recunoașterea dreptului pretins sau a interesului legitim și repararea pagubei ce i-a fost cauzată. Interesul legitim poate fi atât privat, cât și public. Se asimilează actelor administrative unilaterale și refuzul considerat nejustificat de a rezolva o cerere referitoare la un drept sau la un interes legitim. Totodată, potrivit art. 2 alin. (1) lit. n) din Legea nr. 554/2004, excesul de putere este definit ca „*exercitarea dreptului de apreciere al autorităților publice prin încălcarea limitelor competenței prevăzute de lege sau prin încălcarea drepturilor și libertăților cetățenilor*”.

Astfel, dacă autorul sesizării considera că refuzul Președintelui României de a da curs propunerii de revocare este nejustificat sau intră în sfera excesului de putere se poate adresa instanței de contencios administrativ. Președintele României emite un decret, ca act administrativ, numai în situația în care dă curs propunerii ministrului justiției. Și actul administrativ și refuzul emiterii actului administrativ intră în sfera contenciosului administrativ, în sensul art. 126 alin. (6) din Constituție și al Legii contenciosului administrativ nr. 554/2004.

De aceea, solicitarea de la pct. 3 al pct. III intitulat „*Concluzii*” din sesizare, prin care se cere Curții Constituționale să soluționeze conflictul juridic de natură constituțională „*statuând conduita de urmat, în sensul că Președintele României are obligația să emită decretul de revocare din funcție a procurorului șef DNA, doamna Laura Coarța Kovesi*” este inadmisibilă, fiind fără echivoc faptul că instanța constituțională - în raport cu respectarea propriului statut jurisdicțional - nu poate impune obligarea la emiterea acestui act administrativ. Dacă ar admite acest capăt de cerere, Curtea Constituțională ar proceda ca o instanță de contencios administrativ, pe potrivit art. 18 din Legea nr. 554/2004 are competența de a constata refuzul nejustificat și de a obliga la emiterea actului administrativ. A admite că în cadrul contenciosului constituțional se poate constata refuzul nejustificat și se poate dispune obligarea autorității publice la emiterea actului administrativ ar avea semnificația unei schimbări a statutului Curții Constituționale din arbitru între puterile statului, în parte componentă a uneia dintre acestea.

În acest context, reamintim că potrivit considerentelor anterior citate ale Deciziei Curții Constituționale nr. 108/2014 „*Curtea Constituțională nu poate da dezlegare unor probleme litigioase care intră în competența altor autorități și instituții publice, motiv pentru care modul de interpretare și aplicare al*

dispozițiilor legale incidente întră în sfera de înfăptuire a actului de justiție cu condiția ca instanțele judecătorești să fie sesizate prin acțiuni specifice”.

4. Nu există un blocaj instituțional

a) cu privire la cererea principală de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională între Ministrul Justiției, pe de o parte, și Președintele României, pe de altă parte

La data de 17.04.2018 Președintele României a comunicat ministrului justiției decizia sa cu privire la propunerea de revocare din funcție a procurorului șef al Direcției Naționale Anticorupție, doamna Laura Codruța Kovesi, procedura legală fiind astfel încheiată. În acest context, conflictul juridic de natură constituțională este inadmisibil întrucât nu poate viza *facta praeterita*, adică faptele constitutive, modificatoare sau extinctive de situații juridice realizate în întregime.

b) cu privire la cererea subsidiară de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională între Guvernul României și Președintele României

Nu poate exista un blocaj instituțional câtă vreme una dintre cele două autorități în conflict, în speța Guvernul României nu are nicio atribuție în materie și, prin urmare, acesta nu se poate prevala de faptul că Președintele României a ignorat o competență ce ar aparține Guvernului sau și-a asumat, în detrimentul Guvernului, o competență constituțională de natură a crea un blocaj ce nu pot fi înlăturat în alt mod.

În concluzie, față de toate aspectele referitoare la admisibilitate, anterior prezentate, din modul de structurare a sesizării nu rezultă:

- partea care este autoritatea publică – parte în conflict cu Președintele României, întrucât partea indicată „*în principal*” nu este autoritate publică în sensul art. 146 lit. e) din Constituție, iar partea indicată „*în subsidiar*”, deși este autoritate publică în sensul art. 146 lit. e), nu are competențe în materie, nici la nivel constituțional, nici la nivel legal;
- în ce constă blocajul instituțional în concret;
- rațiunea introducerii cererii, câtă vreme modul de interpretare și aplicare a dispozițiilor legale incidente întră în sfera de înfăptuire a actului de justiție

B. Cu privire la existența conflictului juridic de natură constituțională

1. Potrivit autorului sesizării: „*Actele și faptele concrete aduse în fața Curții Constituționale prin prezenta cerere sunt circumscrise realizării rolului Președintelui României și Ministrului Justiției în statul de drept și obligației de cooperare loială subsumate acestui obiectiv în legătură cu procedura de revocare a procurorului-șef al Direcției Naționale Anticorupție. Prezenta cauză privește partajarea de competență între Ministrul Justiției și Președintele României în cadrul procedurii de revocare a procurorilor ca funcții de conducere, în condițiile lipsei unor norme exprese care să stabilească expres întinderea acestei competențe. Întrucât competența rezidă direct din textele Constituției, partajarea trebuie examinată cu directă raportare la normele constituționale, analizate, la rândul lor, într-o interpretare sistematică și teleologică a Constituției. În esență, întrebarea principală este dacă Președintele României are un drept de veto în procedura de revocare a procurorilor șefi, răspunsul la această întrebare oferind și soluțiile pentru eliminarea blocajului instituțional și stabilirea conduitei de urmat pentru părțile în conflict.*”

Se invocă apoi în susținerea cererii acele considerente din Decizia nr. 98/2008 prin care Curtea Constituțională a statuat că „*Pentru soluționarea conflictului juridic de natură constituțională cu care a fost sesizată, Curtea trebuie, în consecință, să caute înțelesul normei (...) din Constituție în litera acestui text, cât și în principiile de bază și în spiritul Legii fundamentale.*” (pagina 12 a cererii)

Însă, cu privire la procedura de revocare a procurorilor din funcții de conducere, deși nereglementată la nivel constituțional, Curtea Constituțională a stabilit deja înțelesul normelor legale în materie, tocmai prin raportare la principiile de bază și la spiritul Legii fundamentale, prin trei decizii pe care autorul sesizării le înlătură de la orice evaluare (Decizia nr. 375/2005, Decizia nr. 551/2009, precum și Decizia nr. 683/2012), deși două dintre acestea au fost indicate ministrului justiției în răspunsul pe care Președintele României l-a formulat cu privire la propunerea de revocare (Decizia nr. 375/2005, Decizia nr. 551/2009).

Astfel, prin Decizia nr. 375/2005 Curtea Constituțională, prin raportare tocmai la art. 134 alin. (1) din Constituție (pe care autorul sesizării îl include în

„cadrul constituțional de referință” la paginile 13 și 17 ale cererii) a stabilit deja că: „(...) sunt criticate și prevederile art. 30, art. 31 și art. 57 din Legea nr. 303/2004 prin care se stabilește dreptul Președintelui României de a refuza numirea în funcție a judecătorilor și procurorilor propuși de Consiliul Superior al Magistraturii și de a face numirile în cele mai înalte funcții din Ministerul Public la propunerea ministrului justiției, cu avizul consultativ al Consiliului Superior al Magistraturii. Autorii sesizării susțin că aceste prevederi ale legii contravin dispozițiilor art. 134 din Constituție. Referitor la aceste critici, Curtea constată că numirea judecătorilor și procurorilor urmează a se face la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii în continuare, iar numirea în anumite funcții de conducere, se face dintre persoanele numite anterior în funcția de procuror. Dacă Președintele României nu ar avea nici un drept de examinare și de apreciere asupra propunerilor făcute de Consiliul Superior al Magistraturii pentru numirea judecătorilor și procurorilor sau în anumite funcții de conducere ori dacă nu ar putea refuza numirea nici motivat și nici măcar o singură dată, atribuțiile Președintelui României, prevăzute de art. 94 lit. c) coroborat cu art. 125 alin. (1) din Constituție, ar fi golite de conținut și importanță.”

Totodată, prin Decizia nr. 551/2009 Curtea Constituțională, prin raportare la art. 134 alin. (1), dar și la art. 132 alin. (1) din Constituție (pe care autorul sesizării le include în „cadrul constituțional de referință” la aceleași pagini 13 și 17 ale cererii) a statuat că: „Art. 134 alin. (1) din Constituția României prevede atribuția Președintelui României de a-i numi în funcție pe judecători și pe procurori, cu excepția celor stagioni, la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii. În aplicarea acestor prevederi, legiuitorul are libertatea de a reglementa competența Președintelui României de a-i numi în funcție, inclusiv în funcții de conducere, și de a-i revoca pe toți magistrații la care textul constituțional se referă. Participarea Președintelui României la constituirea în acest mod a autorității judecătorești concordă în egală măsură cu principiul echilibrului puterilor în stat, consacrat prin art. 1 alin. (4) din Constituția României, și nu este de natură să afecteze în vreun fel independența judecătorilor, instituită prin dispozițiile art. 124 alin. (3) din Constituție, și exercitarea de către procurori a atribuțiilor lor, cu respectarea principiilor legalității și imparțialității prevăzute în art. 132 alin. (1) din Legea fundamentală.” Așadar, această ultimă dezlegare a instanței constituționale este o întărire a celor deja constate prin Decizia nr. 375/2005.

În acest context, menționăm că prin Decizia nr. 375/2005, Curtea Constituțională, însușindu-și punctul de vedere comunicat de Guvernul

României, a reținut „Nu contravin Constituției nici noile prevederi care dau posibilitatea Președintelui României să refuze numirea judecătorilor și procurorilor propuși de Consiliul Superior al Magistraturii. Prevederea legală citată dă eficiență prevederilor art. 1 alin. (3) din Constituție care caracterizează România ca stat „democratic”. Trebuie amintit că spre deosebire de alte state, în România judecătorii și procurorii nu sunt aleși prin vot popular. Președintele României însă este ales democratic, prin vot popular și prin urmare este singurul exponent al voinței populare în raporturile cu autoritatea judecătorească. Această ultimă calitate justifică instituirea, în favoarea Președintelui, a unei „căi de atac” în cazul în care apreciază că propunerea CSM privind numirea unui judecător sau procuror nu ar fi justificată și se impune a fi reanalizată tot de către CSM. Esențial este faptul că, într-o astfel de dispută, Consiliul Superior al Magistraturii are ultimul cuvânt, deci își păstrează integral și neștirbit dreptul de a decide asupra chestiunii menționate (Președintele nu are posibilitatea unui al doilea refuz în cazul renominării aceleiași persoane de către CSM). În termeni constituționali acest tip de raport juridic dintre Președinte și CSM constituie o perfectă punere în practică legislativă a principiului constituțional al „separației și echilibrului puterilor” pe care îl menționează art. 1 alin. 4 din legea fundamentală. Analogia pe care semnatarul sesizării o face cu situația în care Președintele nu poate să refuze numirea unor miniștri care au primit votul de încredere de la Parlament este inexactă și mai cu seamă irelevantă. Spre deosebire de CSM, Parlamentul se constituie ca urmare a exprimării, prin vot, a voinței populare. Mult mai adecvată ar fi analogia cu procedura conform căreia Președintele poate refuza o singură dată promulgarea unei legi adoptate de Parlament, situație în care respectiva lege este reexaminată de forumul legiuitor care o poate adopta însă tot în forma inițială. În plus, Guvernul apreciază că trebuie respectat principiul simetriei, consacrat și aplicat în doctrina și practica juridică. Art. 125 alineatul 1 din Constituția României statuează că judecătorii sunt numiți de Președintele României. Or, principiul simetriei actelor funcționează și în cazul actelor Președintelui, în sensul că semnătura Președintelui de numire a unui judecător nu este una formală, ci una de substanță, neputându-se susține că semnătura Președintelui este de fapt o simplă formalitate. Numirea unui judecător implică o responsabilitate juridică pentru Președintele României, fapt pentru care este pe deplin explicabilă posibilitatea refuzului numirii unei persoane. Dimpotrivă, se susține că și anterior acestor modificări posibilitatea ca Președintele României, în virtutea principiului simetriei menționat mai sus, putea

refuza numirea unui judecător sau procuror. Or, textul nou nuanțează acest refuz, eliminând posibilitatea unui abuz al Președintelui, în sensul că Președintele României poate refuza o singură dată numirea unui judecător sau procuror, pe când vechiul text nu prevedea o asemenea limitare, Președintele putând refuza nelimitat și fără a motiva numirea în funcție a judecătorilor și procurorilor. Au de asemenea un deplin suport constituțional prevederile legale nou introduse care stabilesc că numirea principalelor funcții de conducere din Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și Parchetul Național Anticorupție se face de către Președintele României, la propunerea Ministrului Justiției și cu avizul Consiliului Superior al Magistraturii. Potrivit art. 94 litera c) din Constituție, Președintele are ca atribuție numirea în funcții publice, iar această numire se face în condițiile legii. Nu există nici un text constituțional care să reglementeze numirea în funcțiile de conducere din parchete, ceea ce înseamnă că aceasta se face în condițiile reglementate de lege. Referitor la numirea conducătorilor Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și, respectiv, Parchetului Național Anticorupție, potrivit art. 132 alin. (1) din Constituție, procurorii își desfășoară activitatea potrivit principiului legalității, al imparțialității și al controlului ierarhic, sub autoritatea ministrului justiției. De aceea, ministrul justiției răspunde pentru eficiența parchetelor. În aceste condiții, ministrul justiției trebuie să vegheze la conducerea parchetelor pe baza principiului responsabilității și al eficienței. Ministrul justiției nu controlează în nici un caz soluțiile procurorilor, aceștia fiind independenți potrivit art. 4 alin. (1) din proiectul de modificare a Legii nr. 303/2004, iar nu numai stabili, așa cum se prevede în actuala formă a Legii nr. 303/2004. Independența procurorilor este consacrată și prin art. 61 alin. 2 din modificările aduse Legii 304/2004 privind organizarea judiciară. În plus, dezbaterile din CSM - provocate de solicitarea avizului - aduc transparența acestor numiri și revocări, având în vedere caracterul public al ședințelor CSM, la care participă presa și oricine dorește. Se menționează și faptul că cererea de revocare a procurorilor generali și a celorlalte persoane cărora li se aplică această dispoziție se circumscrie unor cerințe de eficiență menționate explicit în art. 50 din Legea 303 modificată, astfel încât nu vor putea avea loc abuzuri. Mai mult, modificările propuse sunt în total acord cu documentele internaționale în materie și chiar se ridică deasupra standardelor europene. Astfel, Recomandarea (2000)19 privind rolul procurorului în sistemul justiției penale, adoptată de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei afirmă în articolul 11 că „parchetele vor da periodic și public socoteală

pentru activitățile lor și, în special, pentru cum au îndeplinit prioritățile”. Iar în articolul 13 se recunoaște posibilitatea ca procurorii „să facă parte din executiv sau să fie subordonați executivului” și se cer anumite garanții, cum ar fi reglementarea prin lege a puterilor executivului asupra procurorilor, transparență în exercitarea puterilor executivului asupra procurorilor, respectarea tratatelor internaționale și a principiilor generale de drept, etc. Modificările operate de proiectul de lege merg mai departe, în sensul că atribuie mult mai multă independență procurorilor din România. Procedura de numire și revocare a conducătorilor parchetului este conformă cu procedura de numire și revocare din alte state membre ale Uniunii Europene, precum Danemarca, Finlanda, Suedia, Germania, Irlanda, Olanda, Spania, Portugalia, Cehia, Estonia, Slovenia și altele.” (pct. III coroborat pct. 2. din punctul de vedere comunicat de Guvernul României, Decizia nr. 375/2005).

În plus, prin Decizia nr. 663/2012, Curtea Constituțională- recunoscând existența „ unor competențe considerabile ale Președintelui României în diverse domenii” - reia considerentele Deciziei nr. 375/2005.

În concluzie, considerăm că există o jurisprudență constantă cu privire la atribuția Președintelui în materie de revocare, ce stabilește nu numai că **Președintele României are un drept de apreciere și de examinare în această materie, dar și că analogia cu procedura în care Președintele refuză numirea unui ministru este inexactă și mai cu seamă irelevantă.** Din această perspectivă, considerentele din Decizia nr. 356/2007, din Decizia nr. 98/2008, precum și din Decizia nr. 80/2014 invocate de autorul sesizării și prin care Curtea Constituțională a statuat cu privire la alte proceduri constituționale, nu pot fi aplicate prin analogie în materia revocării procurorilor din funcțiile de conducere. De aceea, deciziile menționate nu au cum să reprezinte „cadru jurisprudențial de referință” (cum se indica la pct. II din cerere), acesta fiind reprezentat pentru dispozițiile legale în vigoare și pentru procedura aplicabilă revocării procurorilor din funcțiile de conducere de Decizia nr. 375/2005, Decizia nr. 551/2009, precum și de Decizia nr. 683/2012.

2. În ceea ce privește argumentele invocate de autorul sesizării în raport cu unele considerente ale Deciziei nr. 45/2018, învederăm că acestea nu au incidență în materie, întrucât nu vizează soluții legislative în vigoare.

Pe de altă parte, în par. 165 al acestei decizii Curtea Constituțională statuează numai cu privire la **numirea** procurorilor în funcțiile de conducere, nu și cu privire la **revocarea** acestora.

Pentru aceste motive, vă rog să luați act de faptul că argumentele invocate de autorul sesizării în raport cu unele considerente ale Deciziei nr. 43/2018 nu pot fi aplicabile *mutatis mutandis* revocării procurorilor din funcțiile de conducere, veto-ul prezidențial limitat la refuzarea unei singure propuneri de numire în funcțiile de conducere (avut în vedere de reforma în materie) neputând fi extins cu privire la instituția revocării, atâta vreme cât motivele revocării sunt circumscrise unor motive legale.

3. În genere, atât în cadrul procedurii numirii cât și în cadrul procedurii revocării, Președintele României trebuie să facă o analiză de legalitate pe de o parte, și de oportunitate, pe de altă parte. Aprecierea asupra legalității unei măsuri constă în evaluarea cu privire la valoarea sa juridică în funcție de norme legale preexistente. Aprecierea cu privire la oportunitatea aceleiași măsuri constă în evaluarea cu privire la valoarea sa practică în funcție de criterii circumstanțiale și factuale. Dacă în privința numirii procurorilor în funcțiile de conducere norma în vigoare prevăzută la art. 54 alin. (3) din Legea nr. 303/2004 stabilește că „Președintele României poate refuza motivat numirea în funcțiile de conducere prevăzute la alin. (1), aducând la cunoștința publicului motivele refuzului.”, în privința revocării procurorilor din funcțiile de conducere, norma în vigoare prevăzută la art. 54 alin. (4) din Legea nr. 303/2004 trimite expres la motivele legale prevăzute la „art. 51 alin. (2) care se aplică în mod corespunzător”.

Prin urmare, singura limitare atât a legalității, cât și a oportunității măsurilor pe care Președintele le poate lua în materie provine din înseși normele legale, care îi stabilesc competența de a face evaluarea de legalitate și de oportunitate. Președintele României trebuie să aplice aceste norme de fiecare dată când i se înaintează o propunere de numire sau de revocare, neputând fi altfel limitat.

Așadar, în ceea ce privește măsura revocării, legiuitorul, fără a înlătura dreptul de apreciere cu privire la oportunitatea măsurii, utilizând tehnica trimiterii la art. 51 alin. (2) din Legea nr. 303/2004 „care se aplică în mod corespunzător”, a înțeles să confere o greutate sporită dreptului de apreciere asupra legalității acestei măsuri. Dreptul de apreciere cu privire la oportunitate vizează „puterea discreționară” de care dispune administrația, în realizarea competențelor sale. Noțiunea de „putere discreționară” a fost consacrată în literatura juridică de drept administrativ în urma unei îndelungate evoluții și, deși denumirea acestui concept ar putea conduce la ideea că administrația, acționând cu putere discreționară, ar acționa contra legalității, în realitate, exercițiul „puterii discreționară” nu trebuie

confundat cu „*excesul de putere*” așa cum acesta este definit în art. 2 lit. n) din Legea nr. 554/2004. În plus, „*dreptul de veto*” nu este o noțiune consacrată pe planul dreptului administrativ, fiind recunoscut doar în cadrul anumitor proceduri constituționale, ce implică o puternică componentă politică (numire/revocare miniștri), proceduri ce nu se finalizează cu emiterea unor acte administrative supuse controlului judecătoresc, constituind fapte de neprimire, în sensul art. 126 alin. (6) din Constituție.

Din aceeași perspectivă, a aprecierii asupra legalității/oportunității, consider că nu pot fi primite argumentele autorului sesizării potrivit cărora Președintele României prin refuzul de a da curs propunerii ministrului justiției a acționat politic, întrucât (așa cum rezultă și din documentul transmis acestuia și atașat cererii în susținerea conflictului) analiza Președintelui României a vizat atât legalitatea, cât și oportunitatea măsurii propuse.

4. În plus, autorul sesizării dă o interpretare proprie considerentelor Deciziei Curții Constituționale nr. 45/2018. Deși Curtea statuează că „*Rolul central în această ecuație îl are, însă, ministrul justiției, sub autoritatea acestuia funcționând procurorii constituți în parchete*”, autorul sesizării înlocuiește în argumentele sale sintagma „*rol central*” cu sintagma „*rol principal și decizional*” și lasă să se înțeleagă că „*această concluzie a fost exprimată deja de Curtea Constituțională*”. Astfel, la pct. II.4 din cerere se susține că „*În procedura de revocare a procurorilor șefi, este fără dubiu că dintre cei trei actori instituționali implicați (Ministrul Justiției, Consiliul Superior al Magistraturii, Președintele României), rolul principal și decizional aparține Ministrului Justiției. Această concluzie a fost exprimată deja de Curtea Constituțională în Decizia nr. 45/2018, fiind fundamentată pe dispozițiile art. 132 alin. (1) din Constituție, care statuează că procurorii funcționează sub autoritatea ministrului justiției.*”

Or, Curtea Constituțională a recunoscut un rol central al ministrului justiției (în sensul formulării propunerii de numire), într-o ecuație în care sunt implicați însă și alți actori constituționali, în acord cu rolul și atribuțiile fiecăruia în ceea ce privește statul de drept, independența justiției și cariera magistraților, aspecte ce nu pot fi privite marginal și contextual.

5. De altfel, în ceea ce privește interpretarea sintagmei din cuprinsul art. 54 alin. (4) din Legea nr. 303/2004, respectiv „*revocarea procurorilor din funcțiile de conducere prevăzute la alin. (1) se face de către Președintele României*”, în mod

neîntemeiat se susține că aceasta ar avea un caracter imperativ, în sensul dorit de cel ce face propunerea întrucât, pe de o parte, textul de lege trimite la motivele prevăzute la art. 51 alin. (2) care se aplică în mod corespunzător, iar pe de altă parte, legea califică manifestarea de voință a ministrului justiției ca o propunere, deci o operațiune administrativă care, prin ea însăși, nu poate avea aceeași forță juridică cu actul administrativ la baza căruia stă, deoarece nu dă naștere, modifică sau stinge raporturi juridice.

Chiar și prin reducere la absurd, dacă intenția legiuitorului ar fi fost aceea ca Președintele României să fie lipsit de un drept de apreciere cu privire la legalitatea și oportunitatea măsurii revocării procurorilor din funcții de conducere, atunci ar fi utilizat un alt termen decât acela de „propunere”, chiar și în teoria competențelor conjuncte neexistând conceptul de „propunere conformă”. De aceea, susținerea autorului sesizării potrivit căreia în art. 54 alin. (4) din Legea nr. 303/2004 „este reglementată o obligație, iar nu o posibilitate a Președintelui” este cu totul nefondată. Un refuz formulat de Președintele României - în temeiul unor dispoziții legale ce recunosc un drept de apreciere nu numai ministrului justiției cu ocazia formulării propunerii, ci și Președintelui României atunci când decide asupra propunerii - nu poate avea consecința în plan constituțional a împiedicării ministrului justiției de a-și realiza rolul constituțional și nu poate fi considerat „un act de încălcare a Constituției”.

6. Totodată, deși formal se invocă principiul cooperării loiale între autorități publice, autorul sesizării are o viziune proprie cu privire la funcționarea acestei cooperări, respectiv „într-o procedură care implică mai multe autorități publice, numai una dintre autorități are rol central, decizional, în funcție de sfera de competență vizată de respectiva procedură, celelalte autorități implicate fiind de natură a oferi regularitate procedurii, fără a o putea bloca”. În această interpretare, rolul constituțional al Consiliului Superior al Magistraturii (organism ce are competența de a gestiona cariera magistraților) este diminuat. Or, Legiuitorul a optat pentru o procedură în care este necesar avizul CSM. În această procedură, ca de altfel în orice procedură administrativă, avizul are rolul de a contribui la fundamentarea conținutului deciziei și la întărirea caracterului legal al actului administrativ. Și, deși admite rolul „consultativ” al avizului C.S.M., „nefiind contestată sau pusă în discuție în cauză natura lui”, autorul sesizării nu admite că nu ministrul justiției este destinatarul final al concluziilor avizului. Cel mult, ca urmare a avizului nefavorabil, ministrul justiției ar putea reveni asupra propriei propuneri, însă nu ar putea impune Președintelui României propria soluție.

7. În contextul normei în vigoare de la art. 54 alin. (4) din Legea nr. 303/2004, apreciem că aspectele statuate de către Grupul de State împotriva Corupției (GRECO), în Raportul Ad-hoc privind România (regula 34), adoptat la cea de-a 79-a sesiune plenară - Strasbourg, 19-23 Martie 2018, și de către Comisia de la Veneția la cea de-a 85 a sesiune plenară (Veneția, 17-18 decembrie 2010) în Raportul privind standardele europene referitoare la independența sistemului judiciar nu prezintă relevanță decât din perspectiva factorului politic ce ar exercita presiuni cu privire la declanșarea procedurii de revocare. De altfel, în conținutul Rapoartelor Comisiei către Parlamentul European și Consiliu privind progresele înregistrate în România în cadrul Mecanismului de cooperare și de verificare publicate în luna ianuarie și, respectiv în luna noiembrie 2017 se reține un bilanț impresionant în ceea ce privește rezolvarea cazurilor de corupție la nivel mediu și înalt, Direcția Națională Anticorupție continuând să înregistreze rezultate în ciuda faptului că **s-a confruntat cu o presiune puternică** și constituind un exemplu destul de bun în ceea ce privește raportarea, ceea ce a arătat un nivel înalt de deschidere și voință de analiză. Totodată, perspectiva Comisiei Europene ce transpare din aceste documente este aceea că, în pofida presiunilor exercitate de **factorul politic ca a solicitat inițierea procedurii de demitere a procurorului-șef al Direcției Naționale Anticorupție**, menținerea eforturilor instituțiilor judiciare care combat corupția la nivel înalt rămâne cel mai important semnal de consolidare a luptei anticorupție,

8. În „ecuația” din această procedură, componenta puternic politică poate fi alocată inițiatorului procedurii, respectiv ministrului justiției, numit exclusiv politic, iar nu C.S.M.-ului, garantul constituțional al independenței justiției, ori Președintelui României ce nu poate fi membru al unui partid politic și care are rolul constituțional de a veghea la respectarea Constituției și la buna funcționare a autorităților publice (în conformitate cu art. 80 alin. 2 și art. 84 alin. (1) din Constituție). De altfel, tocmai în vederea evitării unui astfel de risc, în termeni constituționali, tipul de raport juridic stabilit în procedura revocării între ministrul justiției, C.S.M. și Președintele României constituie o perfectă punere în practica legislativă a principiului constituțional al separației și echilibrului puterilor prevăzut de art. 1 alin. (4) din Legea fundamentală.

Încă din anul 1990, anterior chiar caracterizării prin Constituția României din 1991 a statului român ca „*stat de drept*” Președintele României a avut competența de a numi și elibera din funcție procurorul general. (Decretul

nr. 73/1990). Această competență a aparținut în mod neîntrerupt Președintelui României, până în prezent.

Prevederile legale introduse prin Legea nr. 247/2005 privind reforma în domeniile proprietății și justiției, precum și unele măsuri adiacente - prevederi ce stabilesc că numirea principalelor funcții de conducere din Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și din Parchetul Național Anticorupție se face de către Președintele României, la propunerea Ministrului Justiției și cu avizul Consiliului Superior al Magistraturii - nu reprezintă altceva decât expresia consolidării acestei prerogative a Președintelui României.

Potrivit art. 80 alin. (1) din Constituție „*Președintele României reprezintă statul român și este garantul independenței naționale, al unității și al integrității teritoriale a țării*”. În literatura juridică de specialitate s-a subliniat că această prerogativă derivă, pe de o parte din locul pe care acesta îl ocupă în rândul autorităților statului și, pe de altă parte, din modalitatea de alegere a șefului de stat; Președintele personifică autoritatea statală și întreaga națiune de la care derivă puterea, lucru firesc, având în vedere că șeful statului este ales de către popor prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat¹.

9. De altfel, art. 80 alin. (2) din Constituție prevede că: „*Președintele României veghează la respectarea Constituției și la buna funcționare a autorităților publice. În acest scop, Președintele exercită funcția de mediere între puterile statului, precum și între stat și societate.*” Totodată, potrivit art. 142 alin. (2) din Constituție: „*Curtea Constituțională este garantul supremației Constituției.*” Așadar, deși, în mod firesc respectarea Constituției și a tuturor celorlalte acte normative este o obligație ce revine, în egală măsură, tuturor subiecților de drept, din arhitectura constituțională rezultă că legiuitorul constituant a înțeles să instituie în mod expres pentru Președintele României și pentru Curtea Constituțională competențe speciale în raport cu Legea fundamentală.

Din această perspectivă, în raport cu rolul Curții Constituționale, atunci când legiuitorul a avut în vedere restrângerea unor atribuții ale acesteia, jurisdicția constituțională, prin Decizia nr. 727/2012 a statuat că a interpreta o normă fundamentală, în sensul că legiuitorul ar avea posibilitatea de a limita, elimina sau reduce aceste atribuții, în detrimentul altor dispoziții fundamentale, echivalează cu golirea sa de conținut, respectiv cu deturnarea sa de la scopul perfecționării

¹ Constituția României, Comentariu pe articole, coordonatori: I Muraru, E.S. Tănăsescu, Ed. C.H. Beck, p. 750-751.

democrației constituționale, urmărit de însuși legiuitorul constituant cu prilejul revizuirii, ceea ce este absolut inacceptabil. Prin aceeași decizie, s-a constatat că instituirea atribuției Curții Constituționale de a exercita un control de constituționalitate asupra hotărârilor Parlamentului, reprezintă expresia diversificării și consolidării competenței Curții Constituționale, și un câștig în eforturile de realizare a unui stat de drept și democratic, fără a putea fi considerată o acțiune conjuncturală sau justificată pe criterii ce țin de oportunitate.

Tot astfel, orice interpretare ce ar goli de conținut și importanță atribuția Președintelui României în materia revocării din funcții de conducere a procurorilor nu poate fi justificată decât prin prisma unor elemente exterioare, ce nu țin de statul de drept și democrația constituțională. Având în vedere că încă de la începutul tranziției democratice și al instaurării statului de drept în România, Președintele a avut atribuția de a numi și de a revoca procurori în funcții de conducere există așteptarea legitimă, în sensul jurisprudenței constante a CEDO, ca rolul său în materie să nu fie diminuat (CJCE, 3 mai 1978, Töpfer c/Commission, aff. 112/77, Rec., p. 1019; CJCE, 5 mai 1981, Dürbeck, aff. 112/80, Rec., 1095; CJCE, 26 april 1988, Hauptzollamt Hamburg-Jonas c/Krücken, aff. 316/86, Rec., p. 2213; CEDH, 15 iun 2006, Lykourazos c/Grèce, n° 33554/03; 26 mai 2011, Legrand c/France, n° 23228/08; CJCE, 19 septembrie 2000, Ampafrance et Sanofi, aff. jointes C-177/99 et C-181/99, Rec. I, p. 7013; CJCE, 10 septembrie 2009, Plantanol, aff. C-201/08, Rec. I, p. 8343).

De altfel, prin Decizia nr. 683/2012, Curtea Constituțională interpretând textele legii fundamentale „*acceptă existența unor competențe considerabile ale Președintelui României în diverse domenii. În acest sens, cu titlu exemplificativ, Curtea reține. (...) Decizia nr. 375 din 6 iulie 2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 491 din 8 iulie 2005, Curtea a constatat că numirea judecătorilor și procurorilor urmează a se face la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii în continuare, iar numirea în anumite funcții de conducere se face dintre persoanele numite anterior în funcția de procuror. Dacă Președintele României nu ar avea niciun drept de examinare și de apreciere asupra propunerilor făcute de Consiliul Superior al Magistraturii pentru numirea judecătorilor și procurorilor sau în anumite funcții de conducere ori dacă nu ar putea refuza numirea nici motivat și nici măcar o singură dată, atribuțiile Președintelui României, prevăzute de art. 94 lit. c) coroborat cu art. 125 alin. (1) din Constituție, ar fi golite de conținut și importanță, motiv pentru care Curtea a constatat constituționalitatea unei asemenea soluții legislative;*”

A admite interpretarea propusă de autorul sesizării - ce inversează raporturile dintre Președintele României și ministrul justiției, numit în funcție prin

decret prezidențial, – în sensul că ministrul justiției ar trebui să se pronunțe cu privire la caracterul fondat/nefondat al criticilor Președintelui României – ar însemna să nu se țină seama de necesitatea echilibrului între puterile statului ori în interiorul aceleiași puteri și nici de eforturile depuse în consolidarea democrației, iar pentru a da satisfacție într-o acțiune conjuncturală, să se modifice competențe consacrate/câștigate.

În considerarea argumentelor expuse mai sus, vă solicit să constatați că nu a existat și nu există un conflict juridic de natură constituțională între Ministrul Justiției, pe de o parte, și Președintele României, pe de altă parte, formulat în principal, și între Guvernul României și Președintele României, formulat în subsidiar.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI
KLAUS-WERNER IOHANNIS